

FTAXP 13.13.91

[https://doi.org/ 10.63051/kos.2024.3.146](https://doi.org/10.63051/kos.2024.3.146)

*¹Илияскызы Д. ²Сауданбекова Ш.Т.

^{1,2}Әл-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық Университеті, Алматы, Қазақстан
E-mail: ¹iliyaskyzy@gmail.com, ²saudanbekova.shynar@gmail.com

ОҢТҮСТІК КОРЕЯДАҒЫ ҮЙЛЕНУ ТОЙ РӘСІМДЕРІНІҢ ЧОСОН ДӘУІРІНЕН БАСТАП ҚАЗІРГІ ЗАМАНҒА ДЕЙІНГІ ЭВОЛЮЦИЯСЫ

Аңдатпа. Чосон әулетінің кезінде үйлену тойы көптеген рәсімдерден тұрды. Олардың көпшілігі бүгінде ұмытылғанымен, кейбіреулері өзгертілген түрде болса да сақталған. Бұл мақаланың мақсаты: корей халқының үйлену рәсімдерінің Чосон дәуірінен (1392-1910) бастап қазіргі уақытқа дейінгі эволюциясын зерттеу. Неке қию рәсімдерін өткізудегі елеулі өзгерістерге әсер ететін ішкі және сыртқы факторлар зерттелді. Осылайша, «экономикалық ғажайып» кезеңінде Оңтүстік Корея үкіметі ысырапшылдықпен күресу саясатын жүргізді, көптеген дәстүрлі рәсімдер мемлекеттік реттеудің объектісіне айналып, ең алдымен ысырап етуді азайтуға бағытталды. Осы мақсатта дәстүрлі тойдың түрленуіне, жеңілдетілуіне әсер еткен заңдар талданды. Сыртқы әсер етуші факторлар ретінде жаһандану үдерісі мен Батыс елдеріндегі заманауи неке қию рәсімдерін байқауға болады. Гипотеза: корей халқы дәстүрлі үйлену тойын сақтап қалды, бірақ оның бірқатар элементтері ішінара заманауи батыс үлгілерінің әсерінен өзгеріске ұшырады. Авторлар соңғы 5–6 онжылдықта айқын динамикасын көрсеткен үйлену тойларының дәстүрлі және жаңа формаларына тоқталды. Зерттеу әдістері: бұл жұмыста тарихи және антропологиялық зерттеу әдісі, жалпы теориялық әдістер (анализ, синтез, абстракциялау), құжаттар мен дереккөздерді талдау әдістері қолданылады. Нәтижесі: автор Оңтүстік Кореядағы дәстүрлі және қазіргі үйлену тойларына салыстырмалы талдау жүргізді. Автор қазіргі таңда Оңтүстік Кореядағы үйлену тойының өзгеруіне жаһандану үрдісі қатты әсер етіп жатыр деп есептейді. Үйлену тойының ғұрыптарының қазіргі қоғамдағы орны айқындалды. Кореядағы үйлену той рәсімдері үкімет тарапынан қадағаланып отыр.

Түйін сөздер: жаһандану, дәстүрлі мәдениет, Чосон әулеті, үйлену той рәсімі.

Кіріспе

Қазіргі таңда әр халық жаһандану кезеңін бастан кешіп, әр мемлекет өзінің ұлттық бірегейлігі мен дәстүрін сақтап қалу үшін өз саясатын жүргізіп жатыр. Дәстүрлі құндылықтар дағдарысы жағдайында ұлттық бірегейлікті сақтап қалу аса өзекті мәселелердің бірі болып табылады. Оңтүстік Корея жаһандану үдерісін көне дәстүрмен тиімді ұштастырып келе жатқан мемлекеттердің бірі. Қазіргі заманда жаһандану үрдісі әсерінен Оңтүстік Корея мәдениетінің өзгеру қарқыны жоғары болғанына қарамастан, адам өмірінің негізгі кезеңдерінің рәсімдерін өткізу қажеттілігі әлі күнге дейін сақталуда. Осы ретте «Өмірлік төрт рәсім» деп аталатын рәсімдерінің бірі үйлену той рәсіміне талдау жүргізіп, корей халқының – дәстүрлі (Чосон заманынан бері) және модернизацияланған (жаһандану дәуірінде пайда болған) үйлену той рәсімін зерттеп, корей қоғамындағы іздерін айқындайтын боламыз.

1392 жылы Корея аумағында Чосон әулеті билікке келіп Корё әулетінің философиясы мен діні болған буддизмге қарсы жаңа идеология ретінде неоконфуцийшілдік орнады. Содан бері үкімет неоконфуцийшілдік негізінде күнделікті өмір салттарын өзгертіп, адамдарды жаңа ғұрыптық форманы ұстануға мәжбүрледі. Кореяның ең конфуцийшіл елге айналуы негізінен оның әдет-ғұрыптары мен ұлттық дәстүрлерінен көрініс табады. Әсіресе, «Өмірлік

төрт рәсім» gwanhonsangje (관혼상제) конфуцийлік жүйеге негізделіп 20 ғасырға дейін сақталған. Адамның өміріндегі негізгі «Төрт рәсім»: кәмелетке толу рәсімі gwallye (관례), үйлену той рәсімі hollye/garye (혼례/가례), жерлеу рәсімі sangrye (상례) және еске алу рәсімі jerye (제례). Осы рәсімнің әр бастапқы буынының жинағынан gwanhonsangje (관혼상제) «Өмірлік төрт рәсім» деген сөз шыққан. Чосон дәуірінде (1392-1897) кәмелет жасқа толу рәсімі, неке қию рәсімі, қайтыс болған кезде орындалатын рәсімі және ата-бабаны еске алу рәсімі ережеге сай орындалған. Бұл рәсімдердің орындалу тәртібі «Төрт рәсімнің нұсқаулығы» немесе Saryuyeollam (사례편람, 四禮便覽) деп аталатын нұсқаулықта көрсетілген. Кәмелеттік жасқа толу рәсімі кезінде ер балалар ер жеткен шақта шаштарын төбелеріне түйю рәсімі орындалған еді. 1895 жылы Кабо реформаларына байланысты ерлердің шаштарын қысқартуға бұйрық берілгендіктен, рәсімнің жоғалуына алып келді. (Джарылгасинова Р. Ш. и др., 1989: 81). Біртіндеп өзгеріске ұшыраған рәсімдердің бірі неке қию кезінде орындалатын рәсімдер. Дәстүрлі рәсімдер әлі күнге дейін сақталғанымен, корей халқының басым бөлігі «Үйлену тойларының жаңа үлгіде» өткізілуін қалайды. Жерлеу және ата-бабаларды еске алу рәсімі бүгінгі күнге дейін сақталып, орындалып келеді. Бұл екі рәсім аз ғана өзгеріске ұшыраған. Жаңа конфуцийлік рәсімдер корей халқының дәстүрлі үйлену рәсімдеріне көптеген өзгерістерді алып келді. Конфуцийшілдік жүйе әйел мен ердің дәрежесі тең емес екендігін, патриархаттың абсолютті билігін көрсетті. Конфуцийшілдіктің ықпалымен еркін танысу дәстүріне тыйым салынды, кейде 29 жастағы қыздардың үйінде неке қию рәсімдерін өткізу ұят деп санап рұқсат етілмеді. Бұрынғы кезде Корей халқы үйлену тойын екі адамның бірігуі емес, екі отбасының бірігуі деп санаған. Некенің мәні: отбасының дәстүрін жалғастырып, ата тегіне кір келтірмей даңқын көтеру деп есептеген. Сол себепті, отбасы дәрежелері тең емес екі жастың отау құруы, яғни ақсүйектердің қарапайымдармен некелесуі мүмкін емес болған. (Ионова Ю.В., 1982: 56). Бұл мақаланың мақсаты корей халқының үйлену рәсімдерінің Чосон дәуірінен (1392-1910) бастап қазіргі уақытқа дейінгі эволюциясы мен неке қию рәсімдерін өткізудегі елеулі өзгерістерге әсер ететін ішкі және сыртқы факторларды зерттеу болып табылады. «Экономикалық ғажайып» кезеңінде корей үкіметі ысырапшылдықпен күресу саясатын жүргізіп, көптеген дәстүрлі рәсімдер мемлекеттік реттеудің объектісіне айналды. Осы мақалада дәстүрлі тойдың түрленуіне, жеңілдетілуіне әсер еткен заңдар талданды. Сыртқы әсер етуші факторларды жаһандану үдерісі мен батыс елдеріндегі заманауи неке қию рәсімдерін байқауға болады.

Зерттеу материалдары мен әдістері

Тақырыпты зерттеу барысында жинақталған материалдарға интерпретация жасағанда талдау, синтездеу, абстракциялау әдістерінен басқа, корей халқының Чосон дәуірінен бастау алған дәстүрлі үйлену той рәсімдерін зерттеуде тарихи антропологиялық әдіс қолданылды. Дәстүрлі үйлену тойы мен қазіргі заманауи неке қию рәсімдерінің айырмашылығын талдауда салыстырмалы әдіс қолданылды. Рәсімдердің өзгеріске ұшырауына әсер еткен үкімет тарапынан қабылданған заңдарды талдауда құжаттық зерттеу әдісі қолданылды. Зерттеу мақсатына жету үшін автор 1969 жылғы «Отбасылық әдет-ғұрыптар стандарттары туралы заң», 1973 жылғы «Отбасылық әдет-ғұрыптар туралы заң», 1993 жылғы «Отбасылық әдет-ғұрыптар туралы заң», 1999 жылғы «Салауатты отбасы рәсімдерін орнату және қолдау туралы заң» құжаттарына талдау жүргізді. Үйлену той рәсіміне әсер еткен сыртқы факторларды зерттеуде дереккөздерді талдау әдісі қолданылды.

Талқылау

Чосон дәуіріндегі корей халқының үйлену тойы рәсіміне қытай мәдениетінің әсері. Чосон дәуірінде корей үйлену тойын өткізу рәсіміне қытай халқының әсері болды. Бұл негізінен қытай мәдениетінен бастау алған конфуцийлік ілімді корей халқының қолданысқа енгізуінен бастау алды. Чосон аумағында конфуций ілімі үстемдік еткендіктен, үйлену тойы қытай халқының салт-дәстүрлеріне негізделіп орындалған. «Рәсімдер кітабына» (Yegi, корей тілінде 예기) сәйкес, қытайдың дәстүрлі үйлену той алдында орындалатын рәсімдер «Үш хат пен алты рәсім» (三书六礼 san shu liu li немесе Samseo Yukgye, корей тілінде 삼서육례) деп аталатын рәсімдерді қамтыды. Үш хат дегеніміз: күйеу жігіттің қалыңдықтың отбасына неке құру жайлы ұсыныс хаты (pin shu 聘书); күйеу жігіттің отбасы үйлену тойына аз уақыт қалғанда сыйлықпен бірге жіберілген хаты (li shu 礼书); үйлену тойы күні күйеу жігіттің отбасы қалыңдықты қабылдағаны туралы хабарлайтын хат, тойға шақыру хаты (ying qin shu 迎亲书). (Ahn In-hee, 2021: 7).

Чу Цзы жазған «отбасылық рәсім» деп аталатын жазбадан алты рәсім жайлы біле аламыз. Олардың корей тіліндегі транслитерациялары:

Napchae (납채, 納采): қалыңдықтың үйіне үйлену туралы ұсыныс жіберу;

Munmyeong (문명, 問名): қалыңдықтың ата-тегі мен анасының отбасы туралы сұрап білу;

Napgil (납길, 納吉): неке құруға қолайлы күнді болжап таңдау;

Napjing (납징, 納徵): екі отбасының бір-бірімен сыйлықтар алмасуы;

Cheonggi (청기, 請期): той күнін белгілеп, тойға шақыру хатын жіберу;

Chinyeong (친영, 親迎): күйеу жігіттің қалыңдықтың алдынан өтуге келгенде орындалатын рәсім.

Munmyeong (문명) және cheonggi (청기) сияқты кейбір рәсімдер күрделі болып, әрі уақытты ұзақ алатындықтан уақыт өте келе рәсімдер тізімінен шығып, орындалмайтын болды. Үйлену тойының алты рәсімі төрт рәсімге қысқартылды. Чосон дәуірінде өмір сүрген ғалым Ли Дже рәсімдердің орындалу тәртібінің жеңілдетілген нұсқасын жазған. Бұл салт-дәстүрлер жинағы рәсімдерді ретімен өткізуге пайдаға асты. (Ahn In-hee, 2021: 8). Чосон әулеті кезінде үйлену тойының қысқартылған төрт рәсімі:

Euihon (의혼): үйлену тойы туралы келіссөздер жүргізу және талқылау;

Napchae (납채): ресми ұсыныс жіберу және күнді белгілеу (Napchae(납채) мен Munmyeong (문명) біріктіру);

Napgye (납폐): қалыңдыққа сыйлықтар жіберу (napgil (납길), napjing (납징), cheonggi (청기) біріктіру);

Chinyeong (친영): күйеу жігіттің қалыңдықты алып кетуге келгенде орындалатын рәсім.

Кореяда бұрынғы кезде екі жастың келісімін сұрамай, екі жақтың отбасы алдын-ала келісу арқылы некелесу дәстүрі болған. Ең маңызды себептердің бірі - ата-бабаларға табыну мен отбасылық текті сақтауға ерекше мән беретін конфуцийлік жүйенің орнауы. Сондықтан, екі жастың қалауына қарағанда, текті сақтап артынан ұрпақ қалдыруына көбірек мән берген. Осылайша, неке ерлі-зайыптылардың өз еркімен емес, тиісті екі отбасының басшыларының келісімімен жасалған. Қалыңдық пен күйеу жігіттің некеге дейінгі кез келген қарым-

қатынасына қатаң тыйым салынды. Көбінесе қалыңдық пен күйеу жігіт алғаш рет неке қию рәсімінде кездескен.

Корей халқының дәстүрлі үйлену рәсімі екі негізгі кезеңнен тұрады: үйлену той алдында орындалатын – дайындалу рәсімдері және үйлену той күні тікелей орындалатын – неке қию рәсімі. Дайындалу рәсімі кезінде болашақ күйеу жігіт пен қалыңдықтың отбасы үйлену тойы жайлы талқылайды, екі жақ келіскеннен кейін күйеу жігіттің отбасы қалыңдықтың отбасына ресми түрде хат жіберіп, үйлену той күнін белгілеген. Корей халқының дәстүрлі үйлену той кезінде орындалатын рәсімдер келесі ретпен орындалады: *Hondam* (혼담) рәсімі – үйлену той туралы талқылау, той алдында екі жақтың бір-біріне сәйкестігін тексеру, *gunghap* (궁합) рәсімі – ғаламды құрайтын бес элемент негізінде екі жастың туған күні мен уақытын талдап, ерлі-зайыптылардың бақытты немесе бақытсыз болатындығын алдын ала болжау, күйеу жігіт жақтан өкілдердің қалыңдықтың отбасына баруы, *Saju* (사주) екі жастың бір-біріне сәйкес келетіндігін туған күндеріне қарап болжау, той күнін белгілеу (Ahn In-hee, 2021: 9).

Корей халқының Чосон дәуіріндегі үйлену той рәсімдерінің жүргізілу реті. Нақты үйлену рәсіміне апаратын алғашқы қадам – *euihon* (의혼), оны неке туралы келіссөздер жүргізу мен талқылау деп аударуға болады. Екі жақтың отбасы арасында неке жайлы келіссөздер жүргізіледі. Бұл рәсім ресми түрде *euihon* (의혼) деп аталғанымен, сонымен қатар көбіне таныс *hondam* (혼담) термині де қолданылады, бұл сөзбе-сөз аударғанда «неке туралы пікірлердің өзгеруі» дегенді білдіреді. Бұл рәсім кезінде екі жақтың отбасы бар жақсы қасиеттерін ашып көрсетуге тырысқан, өйткені тойдың болуы немесе болмауы осы келіссөз жүргізу кезінде белгілі болған. Бұрынғы кезде екі жақтың отбасы болашақ күйеу жігіт пен қалыңдық және олардың отбасы жайлы толық мәлімет жинап келуге арнайы өз адамдарын жіберген. Күйеу жігіттің отбасы мүшелерінің бірі болашақ қалыңдықтың ауылына барып, ол туралы мәліметтер жинаған. Кейде тергеп барған кісі қалыңдықтың отбасының некеге қатысты шынайы ниетін білу үшін болашақ күйеу жігіт туралы жалған әңгіме таратқан. Екі отбасының мәртебесі неғұрлым жоғары болса, тергеу соғұрлым күрделі болады. (Лим Э.Х., и др., 2015: 20). Бастапқыда екі жақ болашақ қалыңдық пен күйеу жігіттің жасы, білімі мен жұмыс орнынан бастап, мінезі мен ерекшеліктеріне дейін егжей-тегжейлі бөлісетін. Осы ретте басқалардың пікірін ескерудің ең жақсы уақыты болды. Өйткені, жұрт алдында жағымсыз атқа ие болған қалыңдықты немесе күйеу жігітті қабылдауды жөн көрмеген. Бұл келіссөз кезінде тойдың болуы немесе тойдың болмауы шешіледі. Екі жас жайлы ғана емес, сонымен қатар отбасылық мәселелер де талқыланатын еді, өйткені неке тек екі жанның ғана емес, сонымен бірге екі жақ отбасының бірігуі деп есептелінген. Отбасының байлығы, әдет-ғұрпы және отбасы тарихы, сонымен бірге денсаулықтары жайлы мәліметтерге дейін бәрі ескерілетін болатын. Кейбір отбасы болашақ қалыңдықтың үйіне өз туыстарының бірін бір кесе су сұратып, қыдырып барған саяхатшы ретінде барып тексеріп келуін сұраған. Бұл болашақ қалыңдық бейтаныс адамның алдында қалай әрекет ететінін білу үшін жасалынған кішігірім сынақ еді. Неке келіссөздерін жүргізген кезде екі жақ отбасы да жақсы жақтарын көрсетуге тырысқан еді, өйткені келіссөз бұзылған жағдайда болашақта басқа отбасымен келіссөз жүргізу қиындыққа соқтырған еді.

Napchae (납채) ресми ұсыныс жіберу және күнді белгілеу рәсімі. Барлық келіссөздер аяқталғаннан кейін ресми ұсыныс жіберіліп, үйлену той болатын күні белгеленетін кезең *Napchae* (납채) деп аталады. Бұл терминнің өзі: жауапты күтіңіз, яғни қалыңдықтың шешімі дегенді білдіреді. Мәміле екі жақтың алғашқы келісімімен басталғанымен, соңғы сөзді

қалыңдықтың отбасы берген. *Napchae* (납채) ресми ұсыныс болғандықтан, хатты мүмкіндігінше ресми түрде жазады. Бастапқыда жіберілетін ұсыныс хатын *napchaeseo* (납채서) деп аталады. Қытай халқында үйлену тойы кезінде үш ресми хат жіберсе, корей халқы алты ресми хат жіберген екен. Оны болашақ күйеу жігіт үйінің үлкендері жазуы керек еді, яғни әкесі немесе атасы. Хат болашақ қалыңдықтың отбасының ең үлкен мүшесіне – әкесіне, атасына немесе ағасына жіберілетін. Ақ түсті қағазға хат жазып оны қызыл және көк түсті жібекпен орап, көк және қызыл түсті жіптермен байланып, сыртына ақ қағазға «аулақ ұстаңыз» деген мағынаны білдіретін *geunbong* (근봉) сөзі жазылып мөрленеді. Қызыл және көк түстер Корей мәдениетіндегі маңызды түстердің бірі болып есептелінеді. Көк түс Иньді, қызыл түс Яньді бейнелеп, үйлесімділіктің нышаны деп саналады. Ер мен әйелдің бір-бірімен үйлесімділікте болуы, бақыттың кілті деп санаған (Kim, Jong Kun, 2015: 35).

Күйеу жігіттің отбасы болашақ қалыңдықтың үйіне ресми ұсынысты хабарлауға ер адамды, әдетте күйеу жігіттің ағасын *saja* (사자) етіп тағайыдап жібереді. *Saja* (사자) ресми киімін киіп, қасына бірнеше қызметшілерді ертіп ағаштан жасалған қазды (*기러기*) алып қалыңдықтың үйіне келеді. Оларды қалыңдықтың әкесі ресми киімін киіп, қақпаның алдына шығып қарсы алады. *Saja* (사자) ресми түрде ұсыныс жасап келгендігін айтып, жауапты қақпаның сыртында күтетін. Қалыңдықтың отбасы келісімін берген жағдайда, *saja* (사자) солтүстікке қарап екі рет иіледі. Келген кісілерді қалыңдықтың отбасы дастархан жайып тәтті тағам мен сусындар ұсынады. *Saja* (사자) күйеу жігіттің отбасына оралып, *napchaeseo* (납채서) хатына жауабы жазылған ресми хатты *darpye*(답례서) ұсынады, хатта күйеу жігіттің туған жылы, айы, сағатын, яғни *Saju* (사주) жазып жіберуін өтініп сұрайды. Корейлер қалыңдық пен күйеу жігіттің болашақ өмірін *Saju* (사주) деп аталатын төрт тірекке (туған жылы, айы, күні және сағаты) қарап болжауға болатындығына сенгендіктен, екі отбасы да көріпкелдің үйіне барып екі жұптың бір-біріне сәйкес келетіндігін анықтаған. Бұл салт *gunghap* (궁합) деп аталады. Ерлі-зайыптылардың сәйкестігі әдетте туған жылы, айы, күні және сағаты бойынша болжанады, ескі Қытай философиясына сәйкес *ohaeng* (бес элемент) деп аталатын бақыт, гүлдену және табысқа жету мүмкіндігі қандай екенін білген. *Gunghap* (궁합) кезінде екі жақтың сәйкес келмейтіндігі жайлы көріпкелдің болжамы көбінесе қарым-қатынастарды бұзуға себеп болған. (Kim, Jong Kun, 2015: 37). Егер екі жастың бір-біріне сәйкес келетіндігі болжалып айтылса, екі жақ неке туралы келісімге келсе, күйеу жігіттің отбасы болашақ қалыңдықтың үйіне ресми түрде некеге тұру туралы ұсыныс хатын жібереді. Бұл хатты алған бойда қалыңдық үйі күйеу жігіттің отбасына үйлену күнін белгілеп, хат арқылы хабарлайды. Бұл рәсім *taekil* (택일) деп аталып, «күнді белгілеу» дегенді білдіреді. Неке қию рәсімі әдетте қыс пен ерте көктемнің арасында өтетін: бұл егіншілер демалатын және егін орағы біткен кез, сондықтан рәсімге арналған ас көп болатын. Сонымен қатар, суық ауа-райы ең жақсы уақыт болды, өйткені рәсім кезінде тағамның бұзылуы қаупі аз болды.

Narye (납폐) қалыңдыққа сыйлықтар жіберу рәсімі. Той күні белгіленгеннен кейін қалыңдықтың үйіне күйеу жігіттің отбасы сыйлықтарын жіберуге дайындалған. *Narye* (납폐) – күйеу жігіттің қалыңдық үйіне қызын тұрмысқа беруге рұқсатын бергені үшін

алғысын білдіретін рәсім. Той сыйлықтары салынған сандықты *ham* (함), яғни кәдесый деп атайды, оның ішіне көк және қызыл түсті жібек мата мен зергерлік бұйымдар және үйлену тойына қажетті басқа да заттарды салып жіберген. *Ham* (함) кәдесый салынған сандықты алып жүретін кісіні *hamjinaebi* (함진애비) деп атаған. Кейбір аймақтарда сандықты *songbok* (송복) деп атаған. Той алдында жіберілетін сандық ішінде қалыңдық той киімі, көрпе, жібек, мақта, зергерлік бұйымдар, шарап, күріш, тәттілер сияқты әртүрлі заттар салынған. Сандықтың ішіне міндетті түрде екі хат салынуы тиіс болған: *pparyeseo* (납폐서) үйлену тойына сыйлық хаты және *honseoji* (혼서지) неке қию туралы ресми хат. Хатты қызыл түсті жібек матаның ішіне орап салып жіберген. *Honseoji* (혼서지) неке қию туралы хатты ежелде қалыңдық адал болуды ант етіп дүниеден озғанша сақтаған хатты сақтап жүрген, қайтыс болған кезде хатты қабірге салып қалыңдықпен бірге жерлеген. (Kim, Jong Kun, 2015: 39). Кәдесыйды алып келген кәсілерді қалыңдықтың отбасы қуанышпен күтіп алып, дастархандарына тағамдар мен сусындар қойып қарсы алған. Жергілікті әдет-ғұрып бойынша қалыңдықтың анасы кәдесыйды қабылдап ашады, бірінші шығарған жібектің түсі ерлі-зайыптылардың болашақ тұңғыш перзентінің жынысын анықтайды деп сенген: қызыл түсті жібек матасын бірінші алып шықса ұл, ал көк түсті жібек болса қыз болады деп болжаған.

Үйлену тойына дайындық. Корей халқы үйлену той салтанатын өткізуге үлкен дайындық жүргізген. Үйлену тойы қалыңдықтың үйінде өткен, сондықтан тойдың алдында қалыңдықтың отбасы неке қию рәсіміне көптеген заттарды дайындауға мәжбүр болған. Чосон дәуірі кезінде қалыңдықтың үйінің артына үлкен төсеніш төселініп, шымылдық орнатылып, ортасына қалыңдық пен күйеу жігіттің рәсімдерін орындауға арналған *chonansang* (전안상) деп аталатын арнайы үстел қойған. Рәсімді өткізуге арналған *chonansang* (전안상) үстел үстіне келесі заттарды қоюға тиіс болған: қызыл және көк түсті матамен оралған қызыл және көк түсті шырақтар, қарағай бұтағы немесе бамбуктың бұтағы, каштан, зизифус (құрманың бір түрі), күріш, тауық пен қораз. Сонымен қатар қызыл бұршақ пен шарап дайындалған. Қарағай мен бамбук мәңгілік сүйіспеншілік пен адалдықты білдірсе, каштан, зизифус (құрманың бір түрі) және тауықтар құнарлылықтың символы болып саналады. Қызыл бұршақ қалыңдық пен күйеу жігітті зұлым рухтардан қорғайды деп санаған. Көк пен қызыл түс – әлемнің үйлесімділігінің нышаны. Сонымен қатар міндетті түрде ағаштан жасалынған екі қазды қою қажет. Ағаштан жасалынған екі қазды үйлену тойы күні күйеу жігіт қалыңдықтың анасына алып келіп беруі керек. Ағаш қаз – адалдықтың, шынайылықтың символы болып есептелінеді. (Joo Young-ha and etc, 2021: 150). Үстел үстіне қайнатылған күріштен жасалынған құс пішінді тағамдар қойылады. Үстелдің жанына тазарту рәсімін өткізуге арналған су қойылады.

Chinyeong (친영) күйеу жігіттің қалыңдықтың үйіне келген кезде орындалатын рәсім. Бұл үйлену тойының ең соңғы және ең ұзақ кезеңі, бұл рәсімге салтанатты той кіреді. **Chinyeong** (친영) қалыңдық пен күйеу жігіттің бір-бірімен алғаш кездесу рәсімі. **Chinyeong** (친영) термині көбінесе патшалар отбасына қатысты үйлену тойында қолданылатын термин болған, жалпыға ортақ *daerye* (대례) термині қолданылады. Бұл рәсімді екіге бөліп қарастырсақ болады: қалыңдықтың үйінде орындалатын рәсім *daerye* (대례); күйеу жігіттің үйінде орындалатын рәсім *hurye* (후례).

Той күні қалыңдықтың үйінде орындалатын *daerye* (대례) рәсімі. *Daerye* (대례) – күйеу жігіттің қалыңдықтың үйіне келген кезде орындалатын рәсімдер. Үйлену тойы күні орындалатын маңызды рәсімдер: *chohaeng* (초행), *jeonanjiryue* (전안지례), *gyobaejiryue* (교배지례) және *habgunjiryue* (합근지례). Күйеу жігіт қалыңдықтың үйіне келіп орындайтын алғаш рәсімі *jeonanjiryue* (전안지례) деп аталады, яғни қалыңдықтың анасына қызыл матаға оралған ағаш қазды ұсынып, адал болуға ант етеді. Қаздар адалдық пен тазалықтың символы болып есептелінген. Қазды жоғалтып алмас үшін немесе қаздың жұмыртқасы көп болсын деген ниетпен анасы қазды алып етегіне жақсылап орап алады. Содан кейін оны (күріш) құмыраға салады немесе қалыңдық күтіп отырған бөлмеге алып келіп, бірінші баланың жынысын болжау үшін оны алдына лақтырады. (Joo Young-ha and etc, 2021: 152). Бірінші рәсім орындалып болғаннан кейін қалыңдық бөлмеден шығып, арнайы рәсімдерді орындауға алдын ала дайындалып қойған үстел қойылған *chonachong* (전안칭) деп аталатын жерге келеді. Күйеу жігіт үстелдің шығыс жағына, ал қалыңдық батыс жағына шығып бір-біріне қарап иіліп тағзым ету *gyobaejiryue* (교배지례) рәсімінен басталып, *habgunjiryue* (합근지례) рәсімімен аяқталады, яғни қолды жіппен байлап, шарап ішумен немесе жіппен байланған кеселерді алмастыру рәсімі. Рәсім аяқталғаннан кейін қалыңдық пен күйеу жігіт бірге отырмайды, екеуі екі бөлек жаққа орналасады. Тойға келген қонақтар аулада жайылған дастарханнан дәм татып, қуаныштарымен бөліседі.

Күйеу жігіттің үйінде өткізілетін үйлену тойынан кейін орындалатын *hurye* (후례) рәсімі. Күйеу жігіт үйінде орындалатын рәсімдердің бірі – тазартуға арналған рәсімдер. Кореяда қалыңдық үйге кірер алдында, есік босағасында өртеніп жатқан сабанды теуіп кірген. Кейде қалыңдыққа қызыл бұршақ немесе тұз лақтырылады. Бұл рәсімдер зұлым күштерден аулақ болуы үшін жасалынған. *Hyongurye* (현구례) немесе *raebek* (폐백) деп аталатын рәсім кезінде қалыңдық күйеу жігіттің үйіне келіп, өзімен бірге дайындап алып келген піскен тауық етін, каштан, жеміс-жидектер мен басқа да тағамдарды дастархан үстіне қойып, күйеу жігіттің ата-анасы мен туыстарына иіліп тағзым еткен. Қалыңдықтың сәлемін қабыл алған күйеу жігіттің ата-анасы ризалығын танытып, жақсы тілектерін айтып қалыңдықтың етегіне каштан мен тәттілерді тастап «көп ұлды бол» деп батасын берген. Сыйлық ретінде қалыңдық күйеу жігіттің әкесіне зизифус жемісін (құрманың бір түрі), ал анасына кептірілген етті сыйлайды. *Sadangchambe* (사당참배) рәсімі «ата-бабаларға тағзым ету» дегенді білдіреді. Бұл рәсімнің мақсаты, жас жұбайлардың шаңырақты құрғаннан кейін ата-бабаларын еске алып тағзым етіп, өсіп-өнулерін сұрау болған. (Joo Young-ha and etc, 2021: 154).

Үйлену тойынан кейін қалыңдықтың ата-анасының үйіне алғаш рет қонаққа бару рәсімі – *geunchin* (근친) деп аталады. Қазіргі кезде қалыңдық ата-анасының үйіне бір аптадан кейін бара алатын болса, ерте кезде қалыңдық алғашқы егін жиналғаннан кейін туыстарына күріштен жасалынған нан мен шарапты алып бараған.

Корей халқының дәстүрлі үйлену той рәсімдерінің өзгеріп, бүгінгі күнде сақталуы. Рәсімдердің қысқаруына әсер еткен факторлары. Корей халқы отбасын құру жауапты, өте маңызды қадам деп есептейді. Некені құру екі адамның ғана емес, екі жанұяның бірігуі деп қарайды. Бүгінгі күнде екі жас өздері отау құрамыз деп шешім қабылдағанымен, бірінші ата-анасына хабарлап келісімін алады. Корей халқының дәстүрлі үйлену тойы бірнеше күрделі рәсімдерден тұрған. Уақыт өте келе көптеген ішкі және сыртқы факторлардың әсерінен өзгеріске ұшырады. Қазіргі кезде Оңтүстік Кореяда үйлену дәстүрі қарапайым түрде өтеді

және ерлі-зайыптылардың көпшілігі үйлену тойларын Чосон дәуірі кезіндегідей үйде емес неке қию сарайларында өткізгенді қалайды. Үйлену тойы екі бөлімнен тұрады, яғни бірінші ресми бөлімі заманауи түрде өтсе, екінші бөлімі кішігірім бөлемде жарты сағаттай уақыт ішінде дәстүрлі түрде рәсімдердің орындалуымен өтеді. Қонақтар жас жұбайларға сыйлықты ақшалай беріп, неке сарайында арнайы жайылған дастарханнан тамақтанып кетеді. (Joo Young-ha and etc, 2021: 155). Кореяда қазіргі кезде мемлекет үйлену тойларында рәсімнің дәстүрлі түрде орындалуын қатаң түрде қадағалап отырады.

Ежелгі Корей халқы қатаң ұстанған күрделі рәсімдердің бүгінгі күнде қандай өзгерістерге ұшырағандығын және оған қандай факторлар әсер еткендігін талқылап зерттейміз.

1.1397-1910 жылдары Чосон әулеті билеген кезең. 1910-1945 жылдары Корей халқы егемендігінен айырылып, Жапония империясының отарына айналып, билік жапондықтардың қолында болды. Жапонияның модернизациялау, отарлау саясаты корей дәстүрлі мәдениетіне айтарлықтай өзгерістер алып келді, сонымен қатар үйлену тойы да өзгеріске ұшырап заманауи түрде өткізілетін болды.

2. Қазіргі уақытта «Өмірлік төрт рәсім» Корей халқының өмірінде әлі күнге дейін маңызды орын алады, бірақ рәсімнің орындалу тәртібі қысқарып өзгеріске ұшыраған. 1945 жылы Екінші дүниежүзілік соғыстан кейін Корей халқының өз бостандығын алып, Корея Республикасы құрылғаннан кейін елді жаппай еуропалықтандыру басталды. Корей халқының Үкіметі Оңтүстік Кореяның экономикалық жағдайын жақсарту үшін 1945-1987 жылдары модернизациялау саясатын жүргізді. Үкімет басшылары АҚШ-тан білім алғандықтан, модернизациялау, вестернизациялау саясатын қолдап, Батыстың мәдениетін дәріптеп, дәстүрлі мәдениетті ұстану артта қалғандық деп санады. Осы кезеңде ежелгі конфуцийшілдік дәстүр ұмытыла басталды.

3.1960 жылы «Экономикалық ғажап» кезеңінде рәсімдерді орындауда ысырапшылдықпен күресу үшін Үкімет заң қабылдап, қатаң бақылау жүргізіп отырды. Өйткені: рәсімдерді орындауға көп қаражат жұмсалып, корей халқының экономикалық жағдайына әсер етті. Бұл заң рәсімдердің қысқартылуына алып келді.

4. 1969 жылы президент Пак Чон Хи-дің басшылығымен корейлердің мәдени өмірін реформалау басталды. 1969 жылы «Отбасылық салт-дәстүрлер стандарттары туралы заң» қабылданды. Үйлену тойы, 60 жылдық мерейтой, жерлеу және ата-бабаларды еске алу сияқты маңызды рәсімдерді ғана қамтитын отбасылық салт-дәстүрлердің жаңа кодексі енгізілді. Бұл кезде кәмелеттік жасқа толу рәсімі болмаған еді. 1973 жылғы «Отбасылық салт-дәстүрлер туралы заң» қабылданып. 1972 жылы міндетті түрде «азаматтық мораль» сабақтары енгізіліп, 1973 жылы 19 жастағы корейлердің кәмелетке толу күні ресми түрде бекітілді; бұл күн 1974 жылға дейін 20 сәуірде тойланса, 1984 жылы мамыр айының үшінші жексенбісіне ауыстырды. (Kwang-Kyu Lee, 1989: 167).

5. Дәстүрлі үйлену тойы 1960-1970 жылдарда іс жүзінде жойылғанымен, 1982 жылы «Дәстүрлі үйлену тойы» атауымен қайта пайда болды. Дәстүрлі неке қию рәсімі қазіргі қоғамға сай «қайта құрылды». Қазіргі Оңтүстік Кореядағы үйлену тойы дәстүрліде емес, батыстық үлгіде үйлену де емес, бірақ екеуінің де элементтері бар, яғни синтезделген түрде өтеді. (Kwang-Kyu Lee, 1989: 168).

Корей халқының заманауи үйлену тойы. Қазіргі корейлік үйлену тойы ежелгі дәстүрлі үйлену тойына да, батыстық үлгіде үйлену тойына да ұқсамайды. Корей халқының Шығыспен Батыстың синтезінен құралған ерекше стильде үйлену тойын өткізу 1950 жылдары дамыды. 1960 жылдардан бастап eshikjan (예식장) деп аталатын неке қию рәсімі өткізілетін сарайларда рәсімдер ғана өткізіліп қана қоймай, сонымен қатар заманауи түрде некеге тұру тойларын да өткізетін болды. Корей халқы көбінесе үйлену тойларын мейрамханаларда

тойлағанды жөн көреді, өйткені рәсімдерді орындауға арналған арнайы бөлмелері де бар. Қазіргі кезде үйлерінде тойды өткізуді қалайтындар саны өте аз. (Kwang-Kyu Lee, 1989: 170).

Ежелде үйлену тойлары үшін қолайлы күнді, тіпті сағатты таңдауға үлкен мән беріп, тойдың күнін көріпкелмен кеңісіп таңдаған еді. Жалпы, бұл әдет-ғұрып әлі күнге дейін сақталған екен, қазіргі кезде де көріпкелге жолығып үйлену тойының күнін таңдайды. Күн ежелгі ай күнтізбесі бойынша белгіленеді. Қиыр Шығыс ай күнтізбесі бойынша кібісе айлары үйлену тойлары үшін өте қолайсыз уақыт деп саналады. Кібісе айлары «үйлену сарайларда» тапсырыстар саны еселеп азайып кетеді. Үйлену тойы әдетте күндізгі уақытқа жоспарланады және көпшілігі жексенбі немесе сенбі күні түстен кейін өткізгенді жөн көреді, яғни барлық шақырылғандар мерекеге келе алатын уақытты таңдап өткізуге тырысады. Кейбір үйлену тойлары жұмыс күндері өтеді, бірақ өте сирек. Сондықтан 1996 жылы Әлеуметтік қамсыздандыру министрлігі жұмыс күндері eshikjan (예식장) пайдалану бағасын 50%-ға төмендетті. Оңтүстік Кореяда үйлену той мемлекет тарапынан қатаң бақыланады. (Kwang-Kyu Lee, 1989: 175).

1950 жылдары Оңтүстік Кореяда үйлену тойына Батыс стильдегі ақ көйлектерді кию сәнге айналды. Күйеу жігіт әдетте батыстық үлгідегі костюмді киеді. Тойдың белгіленген уақытына аз уақыт қалғанда қонақтар неке сарай алдына жинала бастайды. Қалыңдық пен оның ең жақын достары үшін арнайы «күту бөлмесі» болады, басқа қонақтар келген бойда бірден ішке кіреді. Келген қонақтарды қалыңдық пен күйеу жігіттің ата-анасы қарсы алады. Қонақтар сыйлық ретінде ақ конвертке ақша салып, есімдерін жазып кіреберіс жерде орналасқан қорапқа салады. Салтанатты рәсімнің басталуына бірнеше минут қалғанда қонақтар залға кіріп, күйеу жігіт жақтан келген қонақтар сол жағына, ал қалыңдықтың отбасы шақырған қонақтар оң жақтағы орындарына жайғасады. Залға бірінші болып күйеу жігіт пен қалыңдықтың анасы кіреді, олар бір-біріне және қонақтарға тағзым етіп, алдыңғы қатардағы құрметті орындарына отырады. Күйеу жігіт залға кіргеннен кейін әкесінің қолынан жетектеген қалыңдық кіреді. Қалыңдықты әкесі күйеу жігітке тапсырады. (Jennifer Jung-Kim, 2008: 15).

Неке қию рәсімін жүргізуші жас жұбайларды махаббат пен келісімде өмір сүруге дайын екендігі туралы ант беруге шақырады. Жастар «Иә» деп келісімін білдіреді. Осы сәтте екі жасты салтанатты түрде ерлі-зайыптылар деп жариялайды. Қалған бөлігінде жүргізуші жас жұбайларды мақтап, қалыңдық пен күйеу жігіттің сіңірген еңбектеріне тоқталып, олардың отбасылық өмірінің басталуымен құттықтап, бақытты болуларын тілейді. Жас жұбайлар қалыңдықтың және күйеу жігіттің ата-анасына, соңында барлық қонақтарға иіліп сәлем береді. Осымен неке қию рәсімінің жарты сағаттан аспайтын негізгі ресми бөлімі аяқталып, залдан шыға берісте бірлесіп естелік үшін суретке түседі.

Ресми бөлім аяқталғаннан кейін барлық қонақтар дастархан жайылған арнайы мейрамханаға немесе жақын жерде өткізілетін мерекелік асқа барады. Ал, жастар корей халқының ұлттық киімі hanbok (한복) киіп peabekshil (페백실) деп аталатын рәсімдер орындалатын бөлмеге келеді. (Jennifer Jung-Kim, 2008: 16). Бөлмеде жастар арнайы жиналған күйеуінің ата-анасы мен ең жақын туыстарына иіліп тағзым етеді. Жауап ретінде екі жасқа ақшалай сыйлық береді, оны жастар бал айына жұмсайды. Күйеу жігіттің ата-анасы қалыңдықтың етегіне шиленді (құрманың бір түрі) тастап, ұл көп болсын деп тілегін білдіреді. Күйеу жігіт қалыңдықтың аузына шиленді салып, екеуі бірге бір стақан шарап ішеді. Бұл ескі әдет-ғұрып әлі де кең тараған. Рәсім аяқталғаннан кейін екі жас қонақтар жиналған мейрамханаға келіп тойлайды. Той аяқталғаннан кейін екі жас бал айын өткізуге саяхатқа аттанады.

Зерттеу нәтижелері

Зерттеу жұмысында Оңтүстік Кореядағы дәстүрлі және заманауи үйлену тойларына салыстырмалы талдау жүргізілді. Зерттеу нәтижесінде қазіргі корей қоғамында дәстүрлі үйлену тойына да, Батыс үлгідегі үйлену тойына да ұқсайтын ерекше синтезделген үйлену тойының пайда болғандығы зерттелді. Мақалада үйлену тойының өзгеруіне әсер етуші факторлары талданып, жаһандану үрдісінің қатты әсер етіп жатқандығы анықталды. Оңтүстік Кореядағы дәстүрлі үйлену той рәсімдерінің сақталуын үкімет тарапынан белгілі бір заң қабылдап, қатаң қадғалап отырғандығы айқындалды.

Қорытынды

Қазіргі таңда жаһандану үрдісі әсерінен туындап отырған дәстүрлі құндылықтар дағдарысы жағдайында әр мемлекет өзінің мәдениетін, дінін, салт-дәстүрін сақтап қалу үшін әрекет етуде. Өйткені: ұлттық бірегейлікті сақтау үшін ұлттық құндылықтарымызды сақтап қалуымыз қажет. Салт-дәстүр, әдет-ғұрыптар қоғамның тұрақты дамуының маңызды факторы. Осы орайда, жаһандану үрдісі кезінде дәстүрін, мәдениетін сақтап қана қоймай, басқа да мемлекеттермен қарым-қатынас орнатып «жұмсақ күш» саясатын жүргізіп отырған мемлекеттерінің бірі Оңтүстік Корея. Корей халқы ата-бабасы мұра етіп қалдырған құндылықтарын сақтап, мәдениетінің өзгеру қарқыны жоғары болғанына қарамастан, адам өмірінің негізгі кезеңдерінің рәсімдерін әлі күнге дейін өткізеді. Жұмысымызда «Өмірлік төрт рәсім» деп аталатын рәсімдерінің бірі үйлену той рәсіміне талдау жүргізіп, корей халқының Чосон дәуірінен бастау алған дәстүрлі үйлену тойының эволюциясын зерттеп, қазіргі корей қоғамындағы іздерін айқындап зерттедік.

Әдебиет:

Ahn In-hee. Analysis of source data on storytelling on marriage ceremonies and wedding attire in the Joseon Dynasty. *Journal of the Korean Fashion Design Society*. 2021. 2 (4). 7–9.

Джарылгасинова Р. Ш., Малявин В.В., Ионова Ю.В. Календарные обычаи и обряды народов Восточной Азии: Годовой цикл. Москва: Наука, 1989. 81 с.

Joo Young-ha, Yang Mi-kyung, Jo Hee-jin, Kim Hye-sook, Jeong Heon-mok, Yang Young-gyun. Two styles of Korean weddings. A duo of traditional and modern.– Publication Department of the Academy of Korean Studies. 2021. 3(5). 150–155.

Jennifer Jung-Kim. The New Woman and New-Style Weddings in Colonial Korea. *The Academy of Korean Studies*, 2008. 2(11). 15–16.

Ионова Ю.В. Обряды, обычаи и их социальные функции в Корее: середина XIX – начало XX в. Москва: Наука, 1982. 56 с.

Kim, Jong Kun. The Succession of the Wedding Tradition of Korean and Modern Transformation. *The Journal of the Humanities for Unification*, (2015). 63(2), 35-40. doi:10.21185/jhu.2015.09.63.35

Kwang-Kyu Lee. The practice of traditional family rituals in contemporary urban Korea. *Journal of Ritual Studies*, (1989). 2 (5). 167–175.

Лим Э.Х., Че И.Е., Корнеева И.В. Традиционная культура корейцев в обрядах жизненного цикла: монография. Южно-Сахалинск: СахГУ, 2015. 20 с.

References:

Ahn In-hee. (2021). Analysis of source data on storytelling on marriage ceremonies and wedding attire in the Joseon Dynasty. *Journal of the Korean Fashion Design Society*. 2 (4). 7–9.

Dzharylgasynova R. SH., Malyavin V.V., Ionova YU.V. Kalendarnye obychai i obryady narodov Vostochnoj Azii: Godovoj cikl. Moskva: Nauka, 1989. 81 p. (in Rus.)

Ionova YU.V. Obryady, obychai i ih social'nye funkcii v Koree: seredina XIX – nachalo XX v. Moskva: Nauka, 1982. 56 p. (in Rus.)

Jennifer Jung-Kim. (2008). The New Woman and New-Style Weddings in Colonial Korea. The Academy of Korean Studies. 2 (11). 15–16.

Joo Young-ha, Yang Mi-kyung, Jo Hee-jin, Kim Hye-sook, Jeong Heon-mok, Yang Young-gyun. (2021). Two styles of Korean weddings. A duo of traditional and modern. Publication Department of the Academy of Korean Studies. 3 (5). 150–155.

Kim, Jong Kun. (2015). The Succession of the Wedding Tradition of Korean and Modern Transformation. The Journal of the Humanities for Unification. 63 (2). 35–40. doi:10.21185/jhu.2015.09.63.35

Kwang-Kyu Lee. (1989). The practice of traditional family rituals in contemporary urban Korea. Journal of Ritual Studies. 2 (5). 167–175.

Lim E.H., Che I.E., Korneeva I.V. Tradicionnaya kul'tura korejcev v obryadah zhiznennogo cikla: monografiya. Yuzhno-Sahalinsk: SahGU, 2015. 20 p. (in Rus.)

Илияскызы Д. ² Сауданбекова Ш.Т.

^{1,2} *Казахский национальный университет им. аль-Фараби, Алматы, Казахстан*
E-mail: ¹iliyaskyzy@gmail.com, ²saudanbekova.shynar@gmail.com

ЭВОЛЮЦИЯ СВАДЕБНОЙ ЦЕРЕМОНИИ ЮЖНОЙ КОРЕИ НАЧИНАЯ СО ВРЕМЕН ЧОСОН ДО СОВРЕМЕННОСТИ

Аннотация. В эпоху династии Чосон церемония бракосочетания состояла из множества ритуалов. Большинство из них сегодня забыто, но некоторые сохранились, хотя и в измененном виде. Целью данной статьи является исследование эволюции корейских свадебных обрядов начиная со времен Чосон (1392–1910) и до настоящего времени. Изучены внутренние и внешние факторы влияния на заметные изменения в проведении брачных церемоний. Так, в период «экономического чуда» корейское правительство проводило политику борьбы с нерациональными тратами, многие из традиционных обрядов стали объектом правительственного регулирования, направленного в первую очередь на то, чтобы сделать их менее расточительными. С этой целью проанализированы законы, которые повлияли на трансформацию и упрощение традиционной свадьбы. Внешние факторы влияния могут быть прослежены в процессах глобализации и современных брачных церемониях в странах Запада. В этом исследовании также рассматриваются взгляды на свадьбу среди молодежи. Гипотеза: Корейцы сохранили традиционную свадьбу, но изменили ряд ее элементов, отчасти под влиянием современных западных моделей. Автор сосредоточил внимание на традиционных и новых формах свадебных церемоний, которые демонстрируют явную динамику на протяжении последних 5-6 десятилетий. Метод исследования: В данной работе применены исторический, антропологический анализ, общетеоретические методы (анализ, синтез, абстрагирование), анализ документов и источников. Результат: автор провел сравнительный анализ традиционной и современной свадьбы в Южной Корее. Автор считает, что в настоящее время глобализация оказывает серьезное влияние на трансформацию свадебной церемонии в Южной Корее. Определены роль свадебной обрядности в современном обществе. Свадебные церемонии в Корее регулируются правительством.

Ключевые слова: глобализация, традиционная культура, династия Чосон, брачные церемонии.

¹Илияскызы Д., ²Сауданбекова Ш.Т.

^{1,2} Al-Farabi Kazakh National University, Almaty, Kazakhstan
E-mail: ¹iliyaskyzy@gmail.com, ²saudanbekova.shynar@gmail.com

THE EVOLUTION OF WEDDING CEREMONIES IN SOUTH KOREA FROM THE JOSEON PERIOD TO THE MODERN ERA

Abstract. During the Joseon dynasty, the wedding ceremony consisted of many rituals. Most of them are forgotten today, but some have survived in a modified form. The purpose of this article is to study the evolution of Korean wedding customs from the Joseon dynasty (1392–1910) to the present. Internal and external factors influenced noticeable changes in the conduct of wedding ceremonies were studied. Thus, during the "economic miracle" period, the Korean government pursued a policy of combating irrational spending, many of the traditional ceremonies became the object of government regulation, aimed primarily at making them less wasteful. For this purpose, the laws that influenced the transformation and simplification of the traditional wedding are analyzed. External factors of influence can be traced in the processes of globalization and modern marriage ceremonies in Western countries. This study also examines the views of young people on weddings. Hypothesis: Koreans have preserved the traditional wedding, but have changed a number of its elements, partly under the influence of modern Western models. The author focuses on traditional and new forms of wedding ceremonies, which have demonstrated clear dynamics over the past 5-6 decades. Research Method: This work uses historical, anthropological analysis, general theoretical methods (analysis, synthesis, abstraction), analysis of documents and sources. Result: The author conducted a comparative analysis of traditional and modern weddings in South Korea. The author believes that globalization is currently having a serious impact on the transformation of the wedding ceremony in South Korea. The role of wedding rituals in modern society is determined. Wedding ceremonies in Korea are regulated by the government.

Keywords: globalization, traditional culture, the Joseon dynasty, wedding ceremonies.

Сведения об авторах:

Илияскызы Диана, докторант кафедры Дальнего Востока, Казахский национальный университет им. аль-Фараби, Алматы, Казахстан.

Сауданбекова Шынар Турганбекқызы, PhD, и.о.доцента, кафедра Дальнего Востока, Казахский национальный университет им. аль-Фараби, Алматы, Казахстан.

Авторлар туралы мәлімет:

Илияскызы Диана, Қиыр Шығыс кафедрасының докторанты, әл-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық Университеті, Алматы, Қазақстан.

Сауданбекова Шынар Тұрғанбекқызы, PhD, доцент м.а., әл-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық Университеті, Алматы, Қазақстан.

Information about authors:

Iliyaskyzy Diana, PhD student of the Department of the Far East, Al-Farabi Kazakh National University, Almaty, Kazakhstan.

Saudanbekova Shynar Turganbekkyzy, PhD, a.a. professor of the Department of the Far East, Al-Farabi Kazakh National University, Almaty, Kazakhstan.